زنجیره باسه‌كانی كۆمۆنیزمی كرێكاری

مه‌نسور حیكمه‌ت

- سه‌رنگونی‌و شۆڕش‌و سۆسیالیزم

  نامه بۆ حه‌میدی ته‌قوایی‌و فاتیحی شێخ

- سه‌باره‌ت به‌ره‌ئی ده‌رنه‌برینی حیزب له‌په‌یوه‌ند به‌مه‌رگی ئه‌حمه‌دی شاملۆوه

- رووبه‌روو بوونه‌وه له‌نزیكه‌وه:

  راپۆرتێكی پزیشكی

له‌بلاوكراوه‌كانی حیزبی كۆمۆنیستی كرێكاری عێراق / 2006

مەنسور حیکمەت

◘ سەرنگونیو شۆڕشو سۆسیالیزم

نامە بۆ حەمیدی تەقواییو فاتیحی شێخ

◘ سەبارەت بەرەئی دەرنەبرینی حیزب لەپەیوەند بەمەرگی ئەحمەدی شاملۆوە

◘ رووبەروو بوونەوە لەنزیکەوە:

راپۆرتێکی پزیشکی

وەرگێرانی : سەعید ئەحمەد

وەرگێرانی : بەکر ئەحمەد

مۆنتاژ : نوری بەشیر

0044 796 0669 896

n.bashir3@ukonline.co.uk

www.wpiraq.net

سەرنگونیو شۆڕشو سۆسیالیزم

نامە بۆ حەمیدی تەقواییو فاتیحی شێخ

ژمارە: 7006

بەروار: 17ی جولای 99

مەنسور حیکمەت

فاتیح گیان، حەمید گیان

گفتوگۆکەم بەدەست گەیشت. بەبڕوای من ئەم بابەتە لێکدانەوەیەك لە مەسەلەی ئەوزاعی سیاسیو ستراتیژی سیاسی حزب لەخۆ دەگرێت کە بڵاوکردنەوەی، بە لەبەرچاوگرتنی گرنگی باسەکەو ئیعتیباری ئەو کەسەی گفتوگۆی لەگەڵ کراوە، قاڵبێکی بێمرونەو وشك ئەسەپێنێ بەسەر ئاسۆی سیاسی حزبو تێگەیشتنی ئێمە بۆ ڕەوتی ڕووداوەکانی ئایندە لە ئێراندا. بەم پێیە ئەم وتارە (مەبەستی گفتوگۆکەیە–و) لەڕووی عەمەلییەوە بە هەڵوێست دەربڕینێکی قەتعی لەسەر ڕەوتی عەمەلیی ئەوزاعی سیاسی دەژمێردرێت کە بەبڕوای من بڕیاری پەیوەست بە جمهوری سۆسیالیستی مەبەستێکی لەم جۆرەی نەبوو. من لەبەرئەوە لەگەڵ ئەم لێکدانەوەیە نیم چونکە ئەوزاعی ئایندەی ئێران زۆر سادە ئەکاتەوەو وێنایەکی میسالی لە ڕەوتی ڕووداوەکان دەنێتە جێگای هەموو ئەگەرە واقعییەکانو هەربەم پێیە جۆرێك لە بینینی یەکلایەنەو بێمرونەو تەنانەت سادەئەندێشی لەشێوەی هەڵوێستی حزبدا دروست دەکات. ڕێگەم بدەن ئەمانە هەندێك ڕوون بکەمەوە.

وێنای بابەتەکەی حەمید ئەمەیە. لە ئێران حەتمەن شۆڕش بەرپادەبێت. شۆڕش حمهوری ئیسلامی سەرنگون دەکات. چینی کرێکار، بەپشتیوانی زۆرینەی هەرەزۆری خەڵکی جمهوری سۆسیالیستی بەرپادەکات. دیارە ئەم وێنایە هەڵە نییە، چونکە بەهەرحاڵ یەکێکە لەو ئەگەرانەی کە رەنگە رووبدات. بەڵام راست نییە، چونکە کۆمەڵێك ئەگەری مومکینی تر رەتدەکاتەوە. بابەتەکەو سازدەری گفتوگۆکە چەند شتێکی دیکەشیان بەفەرز وەرگرتووە کە جێگەی پرسیارن.

ئەوەی کە شۆڕشێك لە ئێراندا دەستی پێکردووەو لەسەروبەندی هەڵگیرساندایە، ئەوەی کە حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بە هەڵگرتنی ئەم شیعارە (مەبەست لە پەسەندکردنو بەرزکردنەوەی شیعاری "جمهوری سۆسیالیستی"یە-و) شۆڕش بەشتێکی حەتمی دەزانێ. ئەوەی کە لەمە بەدوا دەکرێ هێزەکان بەسەر بەرەی شۆڕشو بەرەی دژی شۆڕشدا دابەش بکرێن. ئەوەی کە ئەم شۆڕشە شۆڕشێکی هەمەگاذییە. ئەوەی کە مەبەست لە شۆڕش، شۆڕش لەدژی رژێمی ئیسلامییەو بە سەرنگونکردنی رژێم شۆڕشیش سەردەکەوێ. ئەم فەرزانە بە بڕوای من هەموویان جێگەی پرسیارن.

1-بەبڕوای من سەرنگونیو شۆڕش بەیەکەوە گرێیان نەخواردووە. سەرنگونی بەبێ شۆڕشیش ئیمکانی هەیەو موحتەمەلە. سەرنگونی دەتوانێ بەرەنجامی پرۆسەیەکی سەربازی، قەیرانو هەرجو مەرج، پرۆسەی عوسیانی مەدەنیو کردارو پەرچەکرداری ئینتخاباتیو هتدیش بێت. دەتوانێ بەرەنجامی سەرکەوتنی کۆمەڵێك هێزبێت بەدەرلە هێزە شۆڕشگێرەکان یان بەوانیشەوە.

بەبڕوای من بە ئیحتمالی زۆر سەرنگونی نەك بەرەنجامی شۆڕش دەبێت لە ئێراندا، بەڵکو یەکێك دەبێت لە ساتەکانی دەستپێکردنی شۆڕش. بەبڕوای من شۆڕش لە ئێراندا بە رووخانی جمهوری ئیسلامی ئینجا دەستپێدەکات، وە نەبەردە چینایەتییە جدیترەکان دوای رووخان دەبێت. بەبڕوای من لە سەرنگونیدا زۆرێك بەشداری دەکەن، بەڵام لە شۆڕشدا، کرێکاران "زۆرینەی هەرە زۆری خەڵك"یان لەگەڵدا نابێت.

2-جمهوری سۆسیالیستیش نەبەستراوەتەوە بە شۆڕش لەدژی رژێمەوە. بەبڕوای من راگەیاندنی جمهوری سۆسیالیستیش دەتوانێ بەرهەمی سەرکەوتنی سەربازی، قۆستنەوەو دەستبردن بۆ دەسەڵات لەحاڵەتی بۆشایی سیاسیدا، کودەتاو هەر شتێکی تر بێت. چونکە جمهوری سۆسیالیستی دەتوانێ وەکو دەوڵەتی دەورەی شۆڕشگێرانە، دەورەی قەیران، دەربکەوێت. رەنگە پێکهێنانی حکومەتی شورایی کرێکاری، لەدوای راگەیاندنی جمهوری، کارێکی دژوارتر بێت. وە پێویستی بە جەنگی ناوخۆ هەبێت.

وێنای حەمید کەموزۆر دووبارەکردنەوەی پرۆسەی شۆڕشی 57 ـە (مەبەست لە شۆڕشی 1979ی زاینی ئێرانە-و). من ئەمە بە موحتەمەلترین حاڵەت نازانم. چونکە باڵەکانی جمهوری ئیسلامیو هێزە سیاسیەکانی دەخیل لە ئێراندا، موجاهیدین، راستی غەربیو کۆمۆنیستەکانو تاد، بە گورزێك گۆرەپانەکە بەدەستەوە ناگرنو بە گورزێکیش چۆڵی ناکەن. ئەمجارەیان بە ئیحتمالی زۆر راپەڕین لەسەرەتای شۆڕشدا رووئەدات نەك لە کۆتاییەکەیدا.

هەندێ بۆچوونی ناو دەقەکە زۆر یەکلایەنەو هەندێ جار هەر هەڵەشە. بۆ نموونە:
"هیچ گومانێك لەوەدا نەماوەتەوە کە شۆڕشێکی دیکە لە ئێراندا خەریکە شکڵ

وە سەرەنجام، هەرکەسیك لەنزیکەوە لەگەل سەرەتان رووبەروو ببیتەوە، پیتان دەلیت کە چون ئەم ئینسانە بو چەند روژیك بو گەشتوگوزاریکی سەیروسەمەرەی فیکریی و مەعنەوی دەنیریت. دەلـی‌ی چاوبەستەکانتان دەکەنەوە، قفلەکان لەسەر سوزو ئەفکارتان لادەبەنو ئەیەلن جاریکی دیکە سەرلەنوی ئازادانە و بەخیراییەکی سەرسورهینەر گەشتیك بەناو هەموو کولانو لاکولانەکانی دنیاو ژیانتاندا بکەن. من ئەم گەشتەم کرد. زور شتی لیوە فیربووم. دوزینەوەی خوتو رەنگە سەرەدەرزی‌یەکیش نزیکبوونەوە لە حەقیقەتو مانای ژیان. دەمەوی لەیەکەم فرسەتدا کە بتوانم ئەم سەفەرنامەیە، بەتایبەت روو لەو سەدان ئینسانە میهرەبانەی کە لەو روژانەدا لەدوور و نزیکەوە منو خیزانەکەمیان گرتە باوەش، بنووسم .لەئیستادا تەنها پربەدل سوپاسیان ئەکەم.
حزبی کومونیستی کریکاری بەرنامەیەکی گرنگی بەدەستەوەیە بو خەلك .ئەمسال سالیکی چارەنووسسازە لەمیژووی ژیانی حیزبو بزووتنەوەی ئازادی و یەکسانیدا. کارمان زورە. منیش گەرامەوە .

منصور حکمت

وەرگیرانی : سەعید ئەحمەد

ببنە دەروازەیەك بو دزەو بلاوبوونەوەی نەخوشی‌یەکە لابران. شیکاری دەری خست کە ئەم نەخوشی‌یە لەقوناغی سەرەتاییدا بووە، لووەکە بچووك بووەو بەتەواوی لابراوەو شانە پیس(خبیپ)ەکە دزەی نەکردوتە ناو غودە لمفاوی یەکانەوە. لەروانگەی پزیشکەکانەوە، موعالەجەکانی من لەم قوناغەدا، رەنگە دوای چەند روژیك لە رادیوترایپی تەواوکەرو ئیحتیاتی، تەواو دەبیت. ئەمە نەخوشی‌یەکی دریژخایەن (موزمین) نییە. دوای نەشتەرگەرییەکە لەروانگەی زانستی پزیشکی‌یەوە ئەم نەخوشی‌یە کوتایی پیهاتووە. بەلام ئەگەریکی کەم بو سەرهەلدانەوەی هەیەو ئەمەش لەسالانی ئایندەدا چاودیری‌یەکی پزیشکیی ریکوپیك‌و تایبەتی دەخوازیت. زوربەی تووشبووانی ئەم نەخوشی‌یە، بەتایبەتی ئەوانەی کە لە قوناغە سەرەتاییەکاندا موعالەجە ئەکرین، شانسیکی باشیان بو چاکبوونەوەو ژیانیکی کەم تازور نورمال هەیە. بەقەولی فودی ئالن، گرنگ نییە مەرگ کەی‌و لەکوی دیتە سوراغم، گرنگ ئەوەیە لەو کاتەدا من لەوی نەبم. ئیستا ئیتر ئەعرازە جانبی‌یەکانی نەشتەرگەرییە قورسەکەی من کەم تازور نەماوە. سەرباری ئەو زیانەی کە نەشتەرگەری‌یەکە بە ماسولکەی زمانی گەیاندبوو، قسەکردنی من تووشی گرفتیکی ئەوتو نەبووەو روو لەچاکبوونەوەی یەکجاری‌یە. هەروەك وتم ئەم نەخوشی‌یە موزمین نییە. وە تا ئەوکاتەی کە نەگەرابیتەوە، نییە. بەپی‌ی قاعیدە دەبی ئەم رووداوە لەئیستادا کاریگەری‌یەکی جسمیی لەسەر من‌و توانای کارو هەلسوورانی من دانەنیت. بەلام بەهەرحال بەداخەوە هیشتا سەرەتان ووشەیەکی ترسناکەو، ئەگەرچی ئیستا لەئەنجامی دەستکەوتە پزیشکی‌یەکانی ئەمرودا ئیتر بی‌سی‌ودوو بە سزای ئیعدام دانانریت، هیشتا سیبەریکی رەش، هەرەشەیەکی هەمیشەیی، میژوویەکی لەناوچوون‌و حوکمیکی تەنفیزنەکراو، بەسەر سەری ئەوکەسانەوە رادەگری کە تووشی دەبن. دەبی حیساب بو ئەم رووداوە بکریت. جەبهەیەکی تازەی شەر لەژیانی ئەو کەسەو نزیکەکانیدا دەکریتەوە. دەبی جیگای ئەم رووداوە لەنیو ژیاندا بکریتەوەو خوتی لەگەلدا رابهینیت. هەندی شتی روتینی دەبی بگوریت. ئەم رووداوە، بەتایبەتی لەسەرەتای کاردا، بەهەرحال کاریگەری خوی لەسەر جوری هەلسووران‌و رولی من لەحیزبدا دادەنیت. بەرنامەی من ئەوەیە کە لەرووی سیاسی‌و حیزبی‌یەوە زور هەلسووراوبم. لەم رووەوە، ئەم رووداوە هیچ شتیك بومن ناگوریت. لەهەمانکاتدا بەهاوبیری لەگەل رابەرایەتی حزبی کومونیستی کریکاریدا خەریکی پەیداکردنی ئەو ریگایانەین کە گوشارو قورسایی کاری ریکخراوەیی‌و حیزبی لەسەر من کەم ببیتەوەو بتوانم بە دەستئاوەلاییەکی زیاترو مەسئولییەتیکی راستەوخوی کەمترەوە کاربکەم .یەکیك لەو کارانە گورینی هەمیشەیی سەرنووسەری (ئەنتەرسیونالی هەفتانە)یە. بەسوپاسەوە بو کورشی ئازیز، (هەیئەتی دەبیران) بەم زووانە سەرنووسەریکی هەمیشەیی تازە دیاری ئەکات. گورانکاری‌یەکانی دیکە، دەبی پلنیومی داهاتووی کومیتەی ناوەندی لەمانگەکانی داهاتوودا پەسەندی بکات.

ئەگرێت"
بەبڕوای من هیچ گومانێك لەوەدا نییە کە خەبات بۆ سەرنگونی لە ئێراندا پەرەدەستێنێ. بەڵام ئەوەی کە ئایا ئەمە تا ئاستی شۆڕشێك باڵائەکات جێگەی گومانە. بۆ حەمید شۆڕش بەفەرز وەرگیراوەو پرسیار ئەوەیە کە "شۆڕش چ رەوتێك دەگرێتەبەر". بەبڕوای من رەوتێکی موحتەمەل ئەمەیە کە کار نەگاتە شۆڕش، کودەتاو پەرچەکودەتا بکرێت. رژێم بڕوات‌و مەملەکەت بچێتە ناو قۆناغێکی ئاڵۆزی ناسەقامگیریی سیاسی‌و کێشمەکێشی عەسکەرییەوە.
"ئێمە بە شیعاری جمهوری سۆسیالیستی رایدەگەیەنین کە لەو شۆڕشەی کە بەرێوەیە کرێکاران لەگەڵ جمهوری ئیسلامیدا سەرمایەداری لەگۆڕدەنێن."
بێگومان ئێمە ئەمەمان دەوێت. بەڵام بەم شیعارە ئێمە شتێك لەبارەی حەتمیەتی بەرێوەبوونی شۆڕش‌و ئەوەی کە کرێکاران چی دەکەن ناڵێین، بەڵکو قسە لەسەر حەتمیەتی سەرنگونی‌و ئەوە دەکەین کە ئێمە چیمان دەوێت.
"بەرزکردنەوەی ئەم شیعارە لەلایەن حزبەوە پشت بە حەتمی بینینی روودانی شۆڕش‌و سەرنگونی رژێم دەبەستێت" (دەقی خودی پرسیاری دووەم).
بەبڕوای من وانییە. بڕیارەکە باس لە حەتمیەتی پەرەسەندنی خەبات بۆ سەرنگونی دەکات نەك شۆڕش. بەرزکردنەوەی ئەم شیعارە لەلایەن حزبەوە، بەپێ‌ی دەقی بڕیارەکە، بەمەبەستی مەلموسکردنی شیعاری حزبە لە جەرگەی خەبات بۆ سەرنگونیدا.
"هەروەك حزبی ئێمە پێشبینی شۆڕش‌و سەرنگونی رژێم دەکات".
پێشبینی سەرنگونیمان کردووە، بەڵام شۆڕش مەرج نییە.
"شۆڕشێك کە لە ئێراندا خەریکە رووئەدات لەم رێسایە بەدەرنییە"
"شیعاری جمهوری سۆسیالیستی لەراستیدا دەربڕینێکی جەماوەریتری شیعاری حکومەتی کرێکارییە لە هەلومەرجی شۆڕشگێڕانەی ئەمڕۆی ئێراندا".
پێم وانییە بکرێت هەلومەرجی ئەمڕۆی ئێران بە هەلومەرجی شۆڕشگێڕانە وەسف بکرێت. بەڵام شیعارەکەی ئێمە بۆ هەلومەرجی خەباتی بەربڵاوە لەپێناوی سەرنگونیدا. تەنانەت ئەگەر شۆڕشێکیش لەئارادا نەبێت.
"جمهوری سۆسیالیستی تەنها بە شۆڕش دەکرێ بەرقەرار بکرێت چونکە رژێمی ئێران بەزمانی خۆش لاناچێت".
شۆڕش تەنها بەدیلی "زمانی خۆش" نییە. رژێمی ئێران دەبێ بە زۆر سەرنگون بکرێت. بەڵام مەرج نییە هەموو زۆرێك شۆڕش بێت.
"لەم شۆڕشەدا چینی کرێکار تەنیا نییە. زۆرینەی هەرەزۆری کۆمەڵگا واتە ژنان، لاوان‌و بەشێکی فراوانی توێژە بێبەشە شارییەکان لەم شۆڕشەدا لەپاڵ کرێکاراندان"
لە کام شۆڕشدا؟ لە نەبەرد بۆ سەرنگونیدا رەنگە ئەم وێنایە راست بێت (هەرچەندە لاوان‌و ژنانیش دابەش دەبن) بەڵام لە شۆڕش بۆ کردنی "رژێمی ئیسلامی بە دوایین رژێمی سەرمایەداری (لە ئێراندا–و)"، بەپێچەوانەوە بەبڕوای من کرێکاران زۆرینەیەکی هەرەزۆریان لەگەڵدا نابێت.

خولاسەی کەلام، ئەم بابەتە لەسەر حەتمی بوونی شۆڕشەو شیعاری جمهوری

سۆسیالیستی لەمەوە هەڵئەهێنجێ. پێویستیی شۆڕشو تەنانەت موحتەمەل بوونی، واتە واقعی بوونی ئیحتمالی شۆڕش، وە خەیاڵی نەبوونی ئەم ئیحتماڵە لە ئێرانی ئەمڕۆدا، دەکرێ هەڵوێستی حزب بێت. بەڵام بەحەتمی زانینی شۆڕش هەڵوێستی رەسمیی ئێمە نەبووەو بەتەواوی دەستوپێی ئێمە دەبەستێتەوەو ئێمە ئەبەستێتەوە بە یەك رێگەی نێو چەندین رێگەی موحتەمەلەوە.

بەبڕوای من، وە بەپێی دەقی بڕیارەکە، دەبێ شیعارەکە پەیوەست بکەین بە خەبات بۆ سەرنگۆنیی‌یەوە وە لەبارەی شۆڕشەوە دەبێ پڕوپاگەندە بۆ پێویستی‌یەکەی بۆ ئێمەو بۆ خەڵك بکرێت. ئیدەی حەتمی بوونی "شۆڕش"–و، چ جای ئەوەی کە ئێستا لەحاڵی رووداندایە، بەبڕوای من دروست نییە. لانی کەم بڕیارە پەسەندکراوەکەی ئێمە ئەمە نییە. بۆچوونێکی بەم جۆرە پێویستی بە بڕیارنامەیەك هەیە لەسەر هەلومەرجی سیاسی کە تیایدا حەتمیەتی شۆڕشی نیشاندابێت.

ئەگەر حەمید لەباسێکی جیاوازدا لەسەر رەوتی موحتەمەلی ئەوزاعەکە لەڕوانگەی خۆیەوە قسەبکات، دەکرێ هەموو ئەمانە چاپ بکرێت. بەڵام ئەم تەفسیرە بۆ روونکردنەوەی بڕیارێکی گرنگی نوێ، بەمانای پەسەندکردنی ئەم تەفسیرەیە بەوێنەی هێڵی رەسمی. وە ئەمە بەبڕوای من دروست نییە.

چەند خاڵێکی تر:

دەربڕینی پرسیاری سێهەم بەبڕوای من باش نییە. هەر لەسەرەتاوە ئەو کەسەی گفتوگۆی لەگەڵ کراوە دەخاتە هەڵویستێکی دیفاعی‌یەوە تا بە هەزار زەحمەت گومان لەسەر خۆیی و حزب لابەرێت. حەمیدیش زۆر ئەوەی هێناوەتەوە کە سۆسیالیزمی ئێمە لەگەڵ جۆری روسیو چینی‌دا جیاوازە. کە زۆرتر رەنگدانەوەی نیگەرانیەکی خودی ئێمەیە. رەنگە حاڵەتێکی ئیسپاتی ترو کەم دەستوپێگیرتر لە پرسیارەکەدا، ببێتە مایەی وەڵامێکی رۆشنگەرانەترو مەحکەمتر.

وەڵامی پرسیاری پێنجەم ناتەواوە. سەرەڕای باسی شۆڕش کە ئاماژەم پێیدا، پێم وایە پرسیارکەر لەبارەی پەیوەندی سەرنگونی بە خەباتی رۆژانەو ریفۆرم خوازانەو رەنگە ئابووری‌و، پەیوەستیی ئەڵقە بەڵقەی لەمڕۆوە تا ئەو رۆژە پرسیاری کردووە. ئەم لایەنەی پرسیارەکە وەڵامی وەرنەگرتۆتەوە.

ماندوو نەبن.

–––––––––––––––

* هخا: رەوتێکی ناسیۆنالیستی فاشیستی مەزنخوازیی ئێرانیە.

** پژاك: رێکخراوێکی ناسیۆنالیستی– فاشیستی کوردی سەر بە (پ.ك.ك)یە لە کوردستانی ئێران.

رووبەروو بوونەوە لەنزیکەوە:

راپۆرتێکی پزیشکی

لەم هەفتانەی دواییدا دوستانیکی زور، لە هاوری‌یانی شەخسی، هەلسووران‌و دوستانی حیزب، خوینەرانی ئەنتەرناسیونالی هەفتانە (انترناسیونال هفتگی)و گویگرانی رادیوی ئەنتەرناسیونال، نیگەرانی خویان لە غیاب‌و بیدەنگی چەند هەفتەیی من دەربریووە. راستی‌یەکەی ئەوەیە کە من تازە لە گرفتیکی تارادەیەك گەورەی پزیشکی دەرچوومەو، ئەگەرچی هەر لەسەرەتاوە بەنامەیەك کومیتەی ناوەندیی حیزبم لە مەسەلەکە و رەوتی چوونەپیشەوەی کارەکان ئاگادارکردەوە و لە دواکوبوونەوەی مەکتەبی سیاسیشدا بەئامادەبوونی خوم روونکردنەوەی پیویستم دا، ئیستا ئیتر وەزعەکە بەئەندازەی پیویست گەراوەتەوە سەر باری ئاسایی خوی کە بتوانم مەسەلەکە بەئاگاداری هەمووان بگەیەنم.

چەند هەفتەیەك بەرلەئیستا، دوای هەندی فحوصات دەرکەوت ئەو برینە بچووکەی کە لەم مانگانەی دواییدا لەدەوری زمانم سەری هەلدابوو، لەراستیدا لو (غودە)یەکی سەرەتانی‌یە کە دەبی نەشتەرگەریی بکریت. ئەم نەشتەرگەرییە یە خیرایی لە کلینیکیکی باکوری ئەمەریکا ئەنجامدرا .لووەکەو بو دلنیاییش بەشیك لە شانە تووشنەبووەکانی چواردەورەکەی‌و هەروەها چەند تویژالیك لە غوددە لمفاوی‌یەکانی گەردن کە ئەیانتوانی

سەبارەت بەرەئی دەرنەبرینی حیزب

لەپەیوەند بەمەرگی ئەحمەدی شاملۆوە

هاوری بابەك، هاورییانی خوشەویست

سەبارەت بە رەئی دەربرین (یان لە راستیدا رەئی دەرنەبرین) ی حزب لە پەیوەند بە مەرگی ئەحمەدی شاملووە، پرسیاری بوچوونی منت کردبوو. وا دیارە ئیوە باسی بەرفراوانتان کردبیت ، جیی داخە کە من لە باس و دەرئەنجامە بەدەستهاتووەکانی باسەکەی ئیوەدا نەبووم. هەر بویەش رەنگە شتی بلیم کە لای ئیوە جیگای باس و لیکولینەوە نە بووبی. بەلام بەهەر حال، من بوچوونی تایبەتی خوم دەلیم.
بە بروای من، حزب نە دەبوو لە پەیوەست بە مەرگی شاملووە ، نووسینیکی ئامادە بکردایە کە تیایدا بەودا هەلبیدایە یاخود رەخنەی لیبگرتایە .دروستتریش ئەم کارەی نەکرد. ئاخر لە مانگەکانی تردا، هونەرمەندان و شاعیرانی تریش مردوون، لە پەیوەند بەوانیشەوە ئیمە بە دروستی هەلویستی رەسمیمان نەگرت. مەبەستم لە (گل شیری، رحمانی، نادرپور و فردین)ە. بەلام هاورییانیك دەیانەویت بلین: لە پەیوەند بە مەرگی شاملووە فەرقی دەکرد. لە پەیوەند بەم "فەرقکردنەوە" من چەند خالیك دەبیستم.

هیزەکانی ئوپوزسیونی ئیرانی و تەنانەت سەروکی خودی کوماری ئیسلامی ئیرانیش ئەگەر جورئەتی بکردایە و لە پەیوەند بە شاملووە قسەیەکی هەبوایە.
بەهەر شیوەیەك ئیمە وەك حزب لە پەیوەند بە مەرگی شاملووە بەیاننامەمان دەرنەکرد. چونکە بە پەیامی سیاسی و کومەلایەتی ئەوەوە نزیك نەبووین. ئەو جورە بەیاننامانە ئیمەی وەك ئەندامیکی بنەمالەی هیزە ترادیسیونییەکانی ئوپوزسیونی ئیران پیناسەدەکرد. خوجیاکردنەوە لەم ترادیسیونە سیاسییە و دروستکردنی یەك بزووتنەوەی کومەلایەتی نوی و جیاواز، کە رەخنەی لە کومەلگا و ریگاچارەکانی بو کومەڵە بناغەوە جیاوازی هەیە لەوەی کە تا ئەمروش بەستەری ئەسلی ئوپوزسیونە لە ئیراندا بە هەموو سیمبول و پەیکەرە ناودارەکانیانەوە،ئەمەکاری ئیمەیە. دەرچوون لە هەمان زەمینە سیاسییە ترادیسیونییەکان و پیکهینانی دابرانیك لەوەی کە وەك ناوکوییەکی ئەدەبی و فەرهەنگی چاوی لیدەکریت. بە دژی تەوژمەوە روشتن، پیشرەوی بزووتنەوەی ئیمەیە.
شاملو کەسیکی خوشناو و بەریز و ئینسانی بوو. کاری پروفیشیونالانەی خوی باش دەزانی. ئەم جورە ئینسانانە، دەولەمەندی بە کومەلگا دەبەخشن. لە دنیای ئیمەدا، داهینانی ئەم جورە کەسانە، سەد بەرابەر زیاتر بەرجەستە دەبیتەوە. بەلام شاملو ئەلگو و سیمبول و چرای سەر ریی بزووتنەوەی ئیمە نەبوو.
بەلام ئایا نەدەکرا بەیاننامە دەربکرایە و دیدیگای ئوبژیکتیفی شاملو دەستنیشان بکرایە و ئەگەر رەخنەیەکیش هەبوایە بووترایە؟ وەکو حزب ئەم کارە دروست نەبوو. ئینسانیکی خوشناو لە دەست دەرچووە، حزبی سیاسی نابیت جیاوازییەکانی خوی هەر هەمان روژ رابگەینیت. بەلام وەك کەسانی ئەهلی ئەدەب، هاورییان دەیانتوانی ئەو کارەیان بکردایە، بە ئیمزای خویانەوە نووسینیان هەبوایە و کار و بەرهەمی شاملویان هەلسەنگاندایە. ئیستاش نەچووە بچی، دەبی ئەو کارە بکەن.
بە هەر حال ئەمە بوچوونی منە، پیخوشحالم بوچوونی هاورییان بزانم .

مەنسوری حیکمەت

وەرگیرانی : بەکر ئەحمەد

یەکەمیان: ئەوەیە کە شاملو رادیکال یاخود ئینساندوست بوو.
دووەمیان: ئەوەیە کە شاملو لەبەرانبەر کوماری ئیسلامی ئیراندا، سەری نەوی نەکرد و"نەْ"ی
بە حوکمەت وت. تەنانەت لە هەندی لە شیعرەکانیشیدا، هیما و ئاماژەی لەم جورە بە دژی کوماری ئیسلامی دەبینریت.
دواهەمین خالیشیان: پلە و پایەی هونەری و ئەدەبی بەرجەستەی شاملویە.
بەلام ریم پیبدەن کە من لەم خالەی دواییانەوە دەستپیبکەم.
بەبروای من لەم پەیوەندەیاندا دەبوایە لە پاش مەرگی شاملووە نووسین هەبوایە. بەلام ئەمە وەزیفەی حزبیکی سیاسی نییە، بەلکو ئەرکی هونەردوست ، ئەدەبدوست و ئەو کەسانەیە کە پەیوەندییان بە شیعر و ئەدەبی شاملووە هەیە.
دەستپیشخەری حزب و دانی هەلویستی رەسمی لەم مەیدانەدا و لە پەیوەند بە جیگاوریگای ئەدەبی تاکەکانەوە، هیچ کاتیك نزیکایەتی لەگەل ترادیسیون و ئامانجەکانی ئیمەدا نییە. شیعر و ئەدەبیات ، مەیدانی داهینان و تیگەیشتنی
فەردییە و حزبی کومونیستی کریکاری و دەولەتی کریکاری دوو سبەی ئەو، جیگایەکی بو "ملك الشعرأ" و ئەدەبیاتی ریپیدراو و ریپینەدراو، ئەدەبیاتی رەسمی و غەیرە رەسمی تیا نابیتەوە.
سەبارەت بە ریزلینان لە شاملووەك رادیکالیك و ئینساندوستیك ، هەستدەکەم لیرەدا قەلەمرەوی شیعر و ئەدەب، هیشتا بە نیگایەکی خورهەلاتی ژیر دەسەلاتیکی سەرکوتگەرەوە سەرنجدەدریت.
لە خورهەلاتدا بە گشتی و لە ئیراندا بە تایبەتی، شیعر و ئەدەب جیگای خالی رەخنەی سیاسی و کار و چالاکی سیاسی پرکردوتەوە. لە شوینی رابەرانی سیاسی و هەلسوراوانی بزووتنەوەکان کە بە نووسین و لە دلی هەر هەمان کومەلە چالاکییە مادییەکانی روژانەدا کاری سیاسی خویان دەبەنە پیشەوە و کومەلگا پولیندەکەن. شاعیر و ئەدیبیك دەبینینکە بە شیوەی سەربەخو دیفاع لە حەق دەکات و لە جیاتی ئەوان دانیشتووە.
شوینی خالی خوپیشاندان و مانگرتن و ریکخستن و دانی بەرنامە و پلاتفورمی جیاواز، بە شیعر و هیمای ئەدەبی هونەرمەندان پرکراوەتەوە. لە جیاتی ریکخستنی بزووتنەوەی یەکسانیخوازانەی ژنان و پیاوان، بە خودی خویان و ریکخراوەکانیانەوە، بە خویان و رووخسارە ناسراوەکانیانەوە، بەیتیکی شیعری سەبارەت بە هاواری ژنیك لە خەیالی ئینساندا دەبینین. ئەمە جگە لەوەی کە ئەوەیشی بخریتە سەر کە چون دواکەوتوویی لە شکلە هونەرییەکاندا ئامادەیی هەیە. لە ئەمریکا و ئیتالیادا فیلمساز گرنگە، (بەلام لەمرودا موسیقاژەن گرنگترە.) لە خورئاوادا شاعیری جەماوەری و ناسراو نییە. بەلام لە ئیراندا

شاعیر بوون گرنگ بووە، (لە ئیستادا گەلیك کەمتر). بەلام ئەگەر بە شوین رادیکال و ئینساندوستەوە بن، ئەو کاتە شاعیر بوون، خەیات بوون، نانەوا بوون و گەلیك ناونیشانی تر لە لە ئینسانەکان بکەینەوە و با بەیەك چاوەوە سەرنجی هەموویان بدەین! ئایا بە بروای ئیوە حزبی کومونیست پشت بکاتە ئەو ریزە فراوانە بەرینەی ئینسانەکان کە لە کارنامەی خەباتیاندا سەبارەت بە ئازادی و بەرابەری زیاتر دەبینریت وەك ئەوەی لە بەیت و دیرە شیعرییەکاندا هەیە و پلە و پایەکانی ریزلینانی لە تیکوشانی ئینساندوستانە و رادیکالبوونی شاملودا بەرجەستە بکات؟ بەراستی ئەمە بە مانای هینانەخوارەوەی پیوەر و ستاندارتەکان نییە؟
ئایا شاملو چ کەموکورییەك و ریگرییەکی هەبوو کە نەیدەتوانی وەك من و تو و بە زمانی عادی و لە ژیانی روژانەدا و بە بی هیچ هیما و لیکچوواندنیکی شیعرییانە، سالە های سال دەربارەی ئازادی و بەرابەری ئینسانەکان قسە بکات، ئەندامی ریکخراویك بیت، شەربکات، شیعار بدا، خەلك وشیار بکاتەوە و بەر هەلستی بکات. شاملو ئەندامی هیچ بزووتنەوە و ریکخراویکی رادیکال و ئینساندوست نەبوو. لە بەرهەمەکانیدا سەبارەت بە حیجابی ئیسلامی، مافی منال، بیمەی بیکاری، قەدەغەکردنی ئیعدام، لەناوبردنی کاری کریگرتە، سیستەمی نویی جیهان، گەماروی ئابووری لەسەر عیراق، مافی تاوانباران و چەندەها شتی تر نابیستریت و نەوتراوە. هات و هاواری قەلەمرەوی شیعر لە ناو دەستەبژیریکی بچووکی ئەدەبی ئیران و خوینەوارانی ئیراندا ناتوانیت و نابیت بوونەوەرانیکی سیاسی دابراو بو شاعیران و ئەدیبان دروست بکات کە لەویدا بنەما و پیوەرەکاتن شتی ترن. شاملو "نەْ"ی بە کوماری ئیسلامی ئیران وت، فەرەیدونی فەرەخزادیش، داریوشیش هەروەها. بەلام ئەوانە "نەْ" ی شەخسی بوون کە هیچ کاتیك ریگای بو یەك بزووتنەوەی "نەْ" وتنی فراوان بە کوماری ئیسلامی ئیران خوش نەکرد. شاملو دەیتوانی ئەندامی رابەری حزبیکی سیاسی بیت و "نەْ"ەکەی پراکتیزە بکردایە، بو نەبوو؟ بەلام ئەگەر شاملو شاعیریکی کومونیست بوایە چی؟
بە بروای من دەبی ناودارانی کومونیست بەرززاگرین. ئەگەر شاملو شاعیریکی کومونیست بوایە، ئەگەر فیلمساز یان وەرزشکار و زانایەکی بەناوبانگ بوایە کە ناو و ناوبانگی دەبووە بەلگەی دەسەلاتگیری ئەم بزووتنەوە کومەلایەتییە، دەبوایە بەیاننامەمان دەربکردایە و گەورەمان رابگرتایە. بەلام شاملو ناسیونالیست و ئیران دوست بوو. بە کالبوونەوەی فەرهەنگی میللی لە نیوەندی ئیرانیانی دەرەوەی ولاتدا، بە ناشیرینترین شیوە جنیوی دەدا.
شاملو مەرگی کومونیزمی راگەیاندبوو. شاملو ئەدیبیکی باش و داهینەری بزووتنەوەی میللی و میللەتپەرستی ئیرانی بوو. هەمان بزووتنەوە بوی هەیە بە ئازیزی خوی بزانی. بە راستی ئەوە چ میراتیکی ئەدەبییە کە ئەو دەرفەتە دەدات ببینە شەریکی تەواوی